

ביאורים

ישנם שלושה הסברים נוספים מדוע עבודת ה' מהבנה ומאהבה היא העבודה העליונה יותר מאשר זו הנובעת רק מתוך ציווי התורה וצפייה לשכר:

עבודת ה' מאהבה כוללת בתוכה התקדמות מתמדת. זו לעומת עבודת ה' מיראה שמתמקדת בקיום תרי"ג מצוות ותו לא. כאשר האדם עובד מאהבה הוא מעמיק יותר בעבודת ה' הפנימית, וכל יום הוא מתקדם בדרגה בעבודת ה'. מה שאתמול הוא קיים נחשב לו, לאור מדרגתו הרוחנית החדשה, למעשים שאינם ראויים. המצוות שלו הן אין-סופיות כי הן מתחדשות ומתעלות בהתאם לעלייה במצבו הרוחני.

עבודת ה' מאהבה היא התעלות בלתי פוסקת. ולכן כדי לקיימה בשלמות אנו צריכים סייעתא דשמיא כדי שנעלה מעלה מעלה בעבודת ה'. זאת לעומת עבודת ה' מיראה, שהיא מתוחמת בתרי"ג מצוות ואין צורך בהתערבות אלוהית כדי להצליח לקיימן. כדי להתעלות למדרגות גבוהות בעבודת ה' אנו צריכים לעזרה ממרום אשר תעזור לנו להשיל את האויקים שהגוף שם על נשמתנו המונועים מאיתנו להתקדם ולהתעלות.

אדם שהגיע לעבודת ה' מאהבה אינו מגיע לידי חטא. אדם העובד את ה' מיראה יכול כל חייו להישאר בהתמודדות בלתי פוסקת בין רצונו ליהנות מהעולם הזה ולחטוא לבין קיום המצוות. אך מי שעובד את ה' מאהבה הוא חדור אמונה בבורא עולם ואין לו שום מאבק פנימי האם לעבוד את ה' או לא. ממילא הוא אינו מועד לחטוא ולעבור עבירות.

הרחבות

• תרי"ג מצוות - התאמה מדויקת?

והוא תרי"ג מצוות. לפי רבנו בחיי, אין תרי"ג המצוות מספיקות בכדי לבטא את מחויבותו האישית של כל אחד. כך הוא כותב גם בהמשך: "כל מי שיחיד האלוהים אותו בטובה מבלעדי שאר בני אדם, צריך שיחייב את עצמו עבודה שיתחיד בה מבלעדיהם, עם השתדלו בעבודה הכוללת אותו עמהם, כפי יכולתו והשגתו, להודות לה' יתברך על מה שיחידו בו מן הטוב" [עייין בהמשך, יום י"ב אב].

אמנם, חכמי הפנימיות סבורים, כי מניין זה של תרי"ג מצוות, מותאם בצורה מדויקת לטבעה של הנשמה. כך למשל כותב המהר"ל: "ועל ידי אלו דברים שזכר, הוא שלם לגמרי, ויש לו דבקות בו יתברך לגמרי, כמו שהתבאר. כמו שהאדם יש לו אברים רבים שאין זה כזה, ועל ידי כולם האדם שלם. וכך מצוות התורה הם מחולקים, ועל ידי כולם נעשה שלם. ולכך היו מצוות עשה רמ"ח, כמנין אברי האדם [מכות כג:]. ועל ידי מצוות אלו, שהם רמ"ח, הוא שלם גמור. ועל ידי שס"ה מצוות לא תעשה הוא מסולק מן הפחיתות לגמרי" [תפארת ישראל נד].

וכך גם ברמח"ל: "חלקי האדם הם רבים, אבל הם מתחלקים לתרי"ג... וכן המצוות הם תרי"ג ולהם תנאים רבים. אך הקב"ה שהכין בריאתו והנהגתו בחילוק הזה של תרי"ג, רצה (מניין מדויק זה) לתיקון העבודה" [ספר הכללים עמ' שכד, מהדורת פרידלנדר].

והחמישי, כי מצוות התורה יש תקלית^א למספרן, והן מגיעות עד סף ידוע, והוא תרי"ג מצוות. אף מצוות השכל כמעט שאין להן תקלית, כי בכל יום יוסיף האדם דעת בהן, וכך אשר תוסיף הפרתו ויבין טובות האלהים ועצם יכלתו ומלכותו, יוסיף להפנע לו ולהשפיל לפניו.

ועל פן אמה רואה, דוד עליו השלום מתחנן אל האלהים להעיר אותו עליהן ולהסיר מסך הסכלות מעל עיניו, כמו שאמר (תהלים קיט, יח): "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך", (תהלים קיט, א) "הורני יי דרך חקיך, הדריכני בנתיב מצותיך, הט לבי אל עדותיך", ואומר (תהלים קיט, צ): "לכל תקלה^ב ראיתי קץ רחבה מצותך מאד", רצה לומר: כל מה שאנו חייבין מעבודתך על התמדת טובותיך אין קץ לו, מפני שאין קץ לאפני טובותיך עלינו.

וכבר נאמר על קצת הפרושים^ג שהיו כל ימיהם בתשובה, מפני שהיו מחדשים בכל יום תשובה, בעבור תוספת הפרתם בגדלת האלהים בכל יום, וקצורם^ד במה שהם חייבים לו מן העבודה בשעבר, כמו שאמר דוד עליו השלום (תהלים ט, א): "יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחנה דעת", ואומר (תהלים קיט, קלו): "פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך".

והששי, כי העבודה שהיא מן התורה היא ביכלת האדם, כשהוא מכונן בה ומזדמן אליה^ה, איננה נמנעת ממבקשה. אף העבודה שהיא מן השכל לא תגמר לאדם אלא בלח גדול ועזר מאת האלהים יתברך, כי יכלת האדם קצרה מהשיגה, ועל פן אמה רואה דוד עליו השלום משיב תמיד התחנה לאל לעזור עליה ב"אשרי תמימי דרך" (תהלים קיט, א).

והשביעי, כי העבודה כשהיא מן התורה בלבד, אין אדם בטוח בעצמו שלא יכשל בה, כי כח התאונה אורב לה ומצפה העתות שהוא מתעלם ממנה. אבל העבודה שהיא מהערת השכל, בטוח הוא מהכשל בה ומחטא, כי הנפש אינה נמשכת אליה, אלא לאחר המית תאות הגופות והגברת השכל עליה ושימוש בה כחפצו ורצונו. ועל פן היא עבודה מכתחת מהכשל בה, ובעלה שמור מן החטא, כמו שאמר הכתוב (משלי יב, כא): "לא יאנה לצדיק כל און".

לעבודת ההכנעה אין גבול

תחינת דוד

חידוש עבודת התשובה בכל יום

עבודת התשובה דורשת כוח גדול ועזרה מה'

עבודת התשובה מבטיחה שמירה מכישלונות

